

Rapportage preventiecheck

invulling van de zorgplicht bij sanering van asbestdaken in het buitengebied

Opdrachtgever	Provincie Gelderland Postbus 9090 6800GX Arnhem
Rapportnummer	9782.006
Versienummer	D5
Status	Eindrapportage
Datum	13 september 2022
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 088 - 5001600 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	De heer ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer C.C. Slemmer, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	TOELICHTING PREVENTIECHECK.....	2
2.1	Doelstelling preventiecheck.....	2
2.2	Reikwijdte preventiecheck	3
2.3	Waarom is de preventiecheck ontwikkeld?	4
2.4	Wat als de preventiecheck niet van toepassing is?.....	4
2.5	Wat als de preventiecheck van toepassing is?	4
2.6	Hoe verhoudt de preventiecheck zich tot de Wet natuurbescherming?	4
3	UITWERKING PREVENTIECHECK SOORTENBESCHERMING ASBESTDAKEN	7
3.1	Stappenplan.....	7
3.2	Beslisboom	8

1 INLEIDING

Sinds 2016 zetten provincies zich in voor versnelling van de aanpak van asbestdaken. Sinds 2017 zijn provincies bevoegd gezag voor de bescherming van kwetsbare plant- en diersoorten zoals omschreven in de Wet Natuurbescherming (soortenbescherming). De werkzaamheden voor de vervanging van asbestdaken kunnen (de verblijfplaatsen van) kwetsbare diersoorten verstoren, met name in het landelijk gebied. Omdat provincies zowel de aanpak van asbestdaken als de soortenbescherming belangrijk vinden is gezocht naar een hulpmiddel om deze samenloop te bevorderen: meer aandacht voor soortenbescherming bij de verwijdering van asbestdaken met minder (kostbaar en langdurig) onderzoek dan tot nu toe bij grotere projecten gebruikelijk is.

In 2018 heeft een werkgroep van enkele provincies, later aangevuld met vertegenwoordigers van Zoogdiervereniging en Vogelbescherming Nederland, de ontwikkeling van dit hulpmiddel begeleidt. De werkzaamheden zijn voornamelijk verricht door en in opdracht van de provincies Overijssel en Gelderland. Begin 2018 is ecologisch onderzoek verricht naar de aanwezigheid van soorten op locaties met asbestdaken. Hieruit bleek dat de verwijdering van een asbestdak verstoringsrisico's oplevert voor een beperkt aantal gebouwbewonende diersoorten, en dat sommige daarvan bij een zorgvuldige werkwijze niet ernstig verstoord worden (zoals vleermuizen).

Op basis van dit onderzoek is een beslisboom opgesteld. Deze is getest in een pilot in Gelderland. Mede op basis van deze test is de beslisboom doorontwikkeld naar deze preventiecheck. Met de preventiecheck kan specifiekere worden bepaald welke voorzorgsmaatregelen nodig zijn om overtredingen te voorkomen en wanneer toch ecologisch onderzoek nodig is (eventueel gevolgd door een ontheffing).

Ondertussen is overleg gevoerd met partijen in de dakvervangingsketen over structurele toepassing van de preventiecheck waaronder het programmabureau versnellingsaanpak asbestdakensanering. Hieruit is gebleken dat het moment van asbestinventarisatie (verplicht bij saneringen) het meest geschikt is om toepassing van de preventiecheck te borgen. Met de branchevereniging VOAM is een training ontwikkeld voor de Deskundig Inventariseerder Asbesttoepassing (DIA), om de preventiecheck toe te passen bij asbestinventarisaties.

2 TOELICHTING PREVENTIECHECK

In het buitengebied heeft men bijna altijd te maken met beschermde soorten. Uit onderzoek van Eelerwoude 2018 en Ecosultancy 2019, blijkt dat in 60% tot 90% van gebouwen met asbestdaken in het buitengebied broedvogels voorkomen. Onder de gebouw-broedende erfvogels zijn kwetsbare en binnen de Wet natuurbescherming streng beschermde soorten aanwezig. Niet alle asbestsaneringen hebben in de zelfde mate mogelijk negatieve effecten op de aanwezig soorten. De preventiecheck is ontwikkeld voor eenvoudige saneringen in het buitengebied.

2.1 Doelstelling preventiecheck

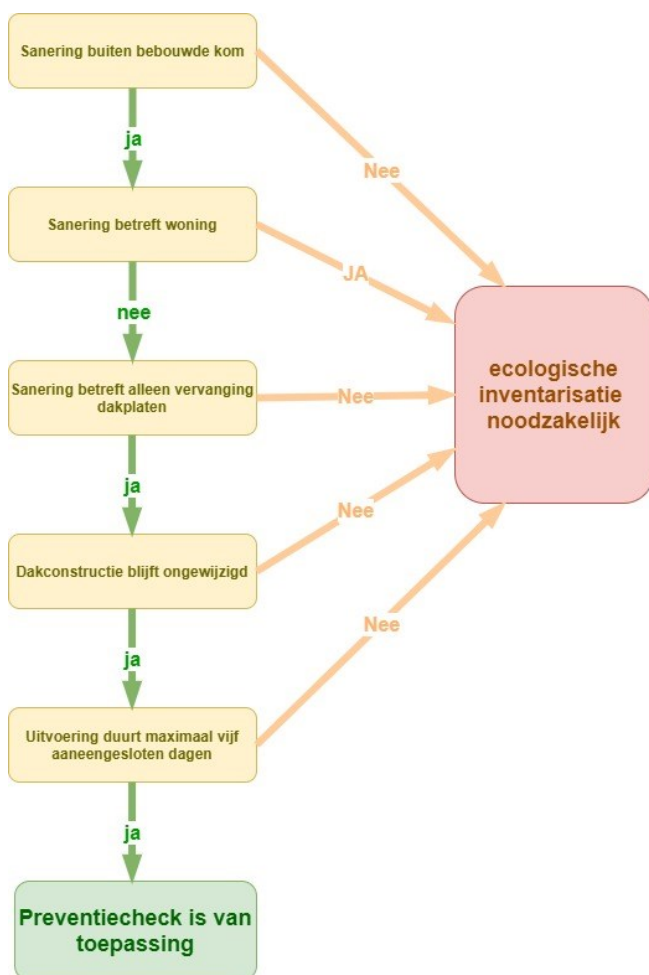
Het ontwikkelen van de preventiecheck heeft de volgende bedoelingen:

1. De preventiecheck is bedoeld om de toepassing van soortenbescherming te integreren en effectiever toe te passen, en daarmee onnodige beperkingen bij dakvervangings weg te nemen.
2. Gebruik van de preventiecheck is een invulling van de algemene zorgplicht van eigenaren/opdrachtgevers en uitvoerders van dakvervangings. Deze zorgplicht omvat de wettelijke plicht van eenieder om in het wild levende planten en dieren te beschermen tegen de nadelige gevolgen van zijn of haar handelingen.
3. De preventiecheck is een hulpmiddel om overtreding van de Wet Natuurbescherming te voorkomen. Hierdoor worden de risico's van een overtreding (stilleggen werkzaamheden, boetes) zeer klein. Uitvoering van de preventiecheck en de daaruit voortvloeiende maatregelen zijn echter geen juridische garanties dat bij overtreding geen handhaving volgt.
4. Met de preventiecheck kan soms een kostbaar ecologisch onderzoek worden vermeden. Als de preventiecheck niet van toepassing is dient altijd ecologisch onderzoek te worden uitgevoerd en zonodig een ontheffing van de Wet Natuurbescherming te worden aangevraagd.
5. Vroegtijdige toepassing van de preventiecheck kan helpen om overtreding te voorkomen, bijvoorbeeld door de werkzaamheden buiten het broedseizoen te plannen (indien nodig) of de dakverwijdering zo uit te voeren dat verblijfplaatsen van dieren niet vernietigd worden en de dieren niet worden verstoord.

2.2 Reikwijdte preventiecheck

Door Econsultancy is een risicoanalyse uitgevoerd (9782.003, 15 september 2020). Hieruit blijkt onder andere dat de risico's per soort en type stal verschillen. Het al dan niet broeden in kolonieverband speelt daarbij een rol, de locaties van de nesten, de spreiding van de soort over de gebouwen, maar ook de type werkzaamheden en duur van de werkzaamheden zijn bepalend. Uit de risicoanalyse kwam naar voren dat, zolang de asbestsanering alleen het vervangen van de asbesthoudende dakplaten door niet asbesthoudend materiaal betreft, de risico's voor beschermde soorten beperkt zijn. Dit omdat na afloop de panden in dezelfde mate geschikt blijven om te broeden of te verblijven.

Bij een eenvoudige asbestsanering zijn de werkzaamheden eenduidig en beperkt van omvang waardoor de mogelijk negatieve effecten op soorten beperkt zijn en middels standaardmaatregelen onnodige schade kan worden voorkomen. Voor deze relatief eenvoudige asbestdaksaneringen is de preventiecheck ontwikkeld. In figuur 1 is weergegeven wanneer sprake is van een eenvoudige asbestdaksanering en de preventiecheck toegepast kan worden en in welke situaties dit niet aan de orde is, en zodoende moet worden gehandeld volgens de uitkomst van een ecologische inventarisatie door een ter zake kundige.

Toelichting op figuur 1

- a. De preventiecheck heeft betrekking op sanering van asbestdaken. Deze kan toegepast worden als conform de algemeen gangbare werkwijze wordt gesaneerd waarbij:
- o per locatie (soms meerdere schuren op één locatie) de asbestplaten worden vervangen door niet asbesthoudende platen;
 - o onder andere in verband met veiligheid en arbo-regelgeving, niet gewerkt wordt bij vorst, bij harde wind en (veel) regen;
 - o de werkzaamheden zijn per gebouw meestal binnen één of enkele dagen afgerond en duren maximaal vijf aaneengesloten dagen. Dit betreft zowel de sanering als vervanging met niet asbesthoudende platen.
- b. De preventiecheck is van toepassing indien het schuren betreft waarbij alleen de platen worden vervangen en het gebouw en dakconstructie verder in takt blijft. Indien dat het geval is blijven de (potentiële) verblijfplaatsen van vogels en andere gebouwbewonende dieren beschikbaar en is in beginsel alleen sprake van verstoring.
- c. Onder schuren wordt verstaan gebouwen waar vee wordt gehouden of opslag van materialen en die gelegen zijn in het buitengebied. Dit betreft meestal schuren bij agrarische bedrijven maar kan ook betrekking hebben op voormalige agrarische bedrijven.

Figuur 1. Reikwijdte preventiecheck asbestdaksanering

2.3 Waarom is de preventiecheck ontwikkeld?

Provincies zijn bevoegd voor handhaving van de Wet natuurbescherming en zijn tevens actief in het stimuleren en faciliteren van asbestdaksanering. Doel van de preventiecheck is om bij alle sanering ook aandacht te besteden aan de soortbescherming. Uitgangspunt daarbij is dat invulling wordt gegeven aan de zorgplicht, de preventiecheck voorziet hierin. Er is daarbij onderscheid gemaakt tussen eenvoudige saneringen en overige saneringen. Bij eenvoudige saneringen is de ingreep beperkt tot het vervangen van de asbesthoudende dakplaten. Gezien de beperkte ingreep is de uitvoering beperkt en duurt meestal een of enkele dagen. Ook de potentiële effecten op soorten en hun verblijfplaatsen zijn beperkt omdat de constructie van het dak niet wijzigt en de (potentiële) locaties ook na uitvoering beschikbaar blijven.

2.4 Wat als de preventiecheck niet van toepassing is?

Als geen sprake is van een eenvoudige sanering is het lastig om met standaardmaatregelen en een standaardaanpak op een goede manier invulling te geven aan de zorgplicht in het kader van de Wet natuurbescherming en is maatwerk vereist. Dit houdt in dat door een deskundig ecooloog een onderzoek moet worden uitgevoerd. In dit onderzoek wordt op basis van de uit te voeren werkzaamheden en de aanwezigheid van beschermde soorten een advies gegeven hoe invulling kan worden gegeven aan de zorgplicht. Afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek kan het zijn dat de werkzaamheden, eventueel onder bepaalde voorwaarden, kunnen worden uitgevoerd of dat eerst een ontheffing van de Wet natuurbescherming moet worden aangevraagd voordat de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

2.5 Wat als de preventiecheck van toepassing is?

Als de preventiecheck van toepassing is kan een risico-inventarisatie worden uitgevoerd door de deskundig inventariseerder asbest die de asbestinventarisatie uitvoert en dienen een aantal standaardmaatregelen te worden uitgevoerd tijdens de sanering. De DIA kan de risico-inventarisatie alleen uitvoeren indien hij de daartoe ontwikkelde training met succes heeft gevolgd. Naast de standaardmaatregelen zijn er enkele aanvullende maatregelen die afhankelijk zijn van de uitkomst van de risico-inventarisatie. Uitgangspunt is dat schade aan soorten en overtreding van de wet natuurbescherming wordt voorkomen. In een aantal gevallen kan het zijn dat tevens een ontheffing of vrijstelling is vereist.

2.6 Hoe verhoudt de preventiecheck zich tot de Wet natuurbescherming?

De preventiecheck geeft een invulling aan de zorgplicht zoals opgenomen in de Wet natuurbescherming en beoogt om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. De preventiecheck is alleen van toepassing indien de constructie van het gebouw niet wordt aangepast en de aanwezige, voor soorten geschikte locaties, behouden blijven evenals hun toegankelijkheid. De preventiecheck beoogt in die gevallen schade aan soorten (doden, verwonden, ernstige¹ verstoring) te voorkomen.

2.6.1 Zorgplicht

De zorgplicht schrijft voor dat eenieder zorgvuldig moet handelen om schade aan soorten en overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. De Wet natuurbescherming schrijft onder andere voor dat niet opzettelijk schade aan soorten mag worden toegebracht. Het is bekend dat diverse soorten hun verblijfplaats hebben in en onder daken. In geval van werkzaamheden aan daken betekent dit dat men bij het uitvoeren van werkzaamheden voldoende rekening moet houden met (mogelijke) aanwezigheid van soorten en vooraf onderzoek moet doen naar aanwezigheid van soorten voor zover dat van belang is om schade te voorkomen.

¹ Ernstige verstoring is verstoring die in strijd is met de wet. Voor vogels is dat verstoring die leidt tot een wezenlijk invloed op de staat van instandhouding.

De preventiecheck voorziet in een aantal standaardmaatregelen om te voorkomen dat schade optreedt, dit betreft:

T.a.v. **vleermuizen** kwam uit onderzoek (Eelerwoude 2018) naar voren dat vleermuizen niet onder het dak zitten maar vooral achter betimmering en in spouwmuren van schuren aanwezig zijn. Dit is bevestigd door expert judgement (zoogdiervereniging) waarbij de kanttekening is gemaakt dat in incidentele gevallen vleermuizen aanwezig kunnen zijn onder daken, het betreft dan met name grootoorvleermuizen. Om schade te voorkomen voorziet de preventiecheck in de volgende voorwaarden:

- Ruimten achter betimmeringen en in spouwmuren mogen niet verstoord worden dus niet stofzuigen op die plekken.
- Er mag niet gewerkt worden bij vorst zodat eventueel aanwezige grootoorvleermuizen de mogelijkheid hebben om weg te vliegen indien deze worden verstoord.
- Indien tijdens de werkzaamheden vleermuizen worden aangetroffen op locaties die verstoord worden door de werkzaamheden dient de uitvoering te stoppen en contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag om afspraken te maken onder welke voorwaarde de werkzaamheden kunnen worden vervolgd.

T.a.v. **steenmarters** is uit onderzoek gebleken dat deze in beperkte mate aanwezig kunnen zijn. De preventiecheck voorziet in de volgende voorwaarden om schade aan steenmarters te voorkomen:

- In geval van aanwezigheid van een nest met jongen niet werken in de kwetsbare periode (15 maart tot 15 juli).

T.a.v. **broedvogels** is uit onderzoek gebleken dat deze vaak aanwezig zijn (60-90% van de onderzochte locaties), de eigenaren vaak goed op de hoogte zijn van de aanwezigheid van de meeste broedvogels en aanwezigheid van veel soorten vrij eenvoudig is vast te stellen. Om schade te voorkomen voorziet de preventiecheck in de volgende voorwaarden.

- Bij de asbestinventarisatie wordt tevens een inventarisatie gedaan van de aanwijzingen voor aanwezigheid van broedvogels zoals nesten, krijtstrepen, braakballen etc.
- Bij de inventarisatie wordt van de aanwezige nesten beoordeeld of deze tijdens de uitvoering gespaard kunnen worden. Indien dat niet het geval is dient de sanering buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd.
- Indien in het broedseizoen wordt gewerkt wordt vooraf door een deskundig ecooloog een inventarisatie uitgevoerd van eventueel aanwezige nesten en wordt beoordeeld of en onder welke voorwaarden de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming te overtreden.
- In geval van aanwezigheid van uilen dient de plaatselijke uilenwerkgroep of een deskundig ecooloog te worden geraadpleegd om te bepalen hoe de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder de uilen zodanig te verstoren dat de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden.

2.6.2 Ontheffingsplicht

De preventiecheck beperkt zich tot het invullen van de zorgplicht en staat los van de noodzaak om ontheffing aan te vragen. In die gevallen dat sprake is van overtreding van een van de verbodsbepalingen uit de wet is een ontheffing vereist.

Bij het werken volgens de preventiecheck kan sprake zijn van overtreding van het verbod om vaste rust- of verblijfplaatsen te vernietigen. De preventiecheck staat niet toe dat bezette nesten (nesten met eieren en/of jongen) worden verwijderd. Indien echter tijdens de sanering nesten worden aangetroffen van jaarrond beschermde nesten van soorten zoals uilen en huismussen die op dat moment niet in gebruik zijn voor de voortplanting (geen eieren en/of jongen aanwezig) en deze worden vernietigd dan is sprake van overtreding van een verbod uit de Wet natuurbescherming en is een ontheffing of vrijstelling² vereist. Hetzelfde geldt voor nesten met jongen van steenmarter.

Bij het werken volgens de preventiecheck wordt verstoring zoveel mogelijk voorkomen door potentiële verblijfplaatsen ongemoeid te laten. Indien verstoring van vleermuizen niet kan worden voorkomen is sprake van een ontheffingsplicht.

² Provincies kunnen in hun verordening een vrijstelling opnemen voor bepaalde soorten en of werkzaamheden. In dat geval is er geen ontheffing nodig maar kan gebruik gemaakt worden van de vrijstelling indien aan de voorwaarden wordt voldaan die in de vrijstelling zijn opgenomen. Gelderland heeft in de Provinciale verordening van 2021 een vrijstelling opgenomen in relatie tot eenvoudige asbestdaksaneringen.

3 UITWERKING PREVENTIECHECK SOORTENBESCHERMING ASBESTDAKEN

3.1 Stappenplan

De werking van de preventiecheck loopt aan de hand van een aantal stappen.

Stap 1. Eigenaar/opdrachtgever laat een asbestinventarisatie maken door een gecertificeerd asbestinventarisatiebedrijf.

Toelichting: bij iedere vervanging van een asbestdak is een officiële asbestinventarisatie wettelijk verplicht, tenzij het dakje kleiner is dan 35m² en door de eigenaar zelf wordt verwijderd.

Stap 2. De deskundige inventarisatie asbest (DIA) biedt de eigenaar aan om de preventiecheck uit te voeren.

Toelichting: DIA's zijn onafhankelijk en krijgen een eenvoudige training om sporen van aanwezigheid van soorten en hun verblijfplaatsen te herkennen en de preventiecheck uit te voeren.

Stap 3. DIA vult de checklijst (formulier 1) in.

Toelichting: de DIA raadpleegt eerst de eigenaar, die veelal goed geïnformeerd is over de aanwezigheid van (verblijfplaatsen van) beschermde soorten. Daarna beoordeelt hij zelf sporen van die aanwezigheid en vult op basis daarvan de checklijst in.

Stap 4. DIA bepaalt het risico (formulier 2) en bijbehorende maatregelen (formulier 2) en verwerkt dit in een bijlage bij het asbestinventarisatierapport.

Toelichting: de ingevulde checklijst, risicobeoordeling en beschrijving van maatregelen vormen geen onderdeel van het vanuit de Wet milieubeheer verplichte deel van het inventarisatierapport en worden als bijlage opgenomen. De maatregelen dienen op grond van de Wet natuurbescherming te worden uitgevoerd.

Stap 5. Eigenaar bepaalt saneringsmoment conform de uitkomst van stap 4. Indien noodzakelijk geeft hij opdracht aan een ecologisch adviseur.

Toelichting: de mogelijke uitkomsten worden aan de hand van een beslisboom verdeeld in 4 categorieën (zie ook figuur 2).

Stap 6. Saneringsbedrijf voert sanering uit, incl. standaardmaatregelen.

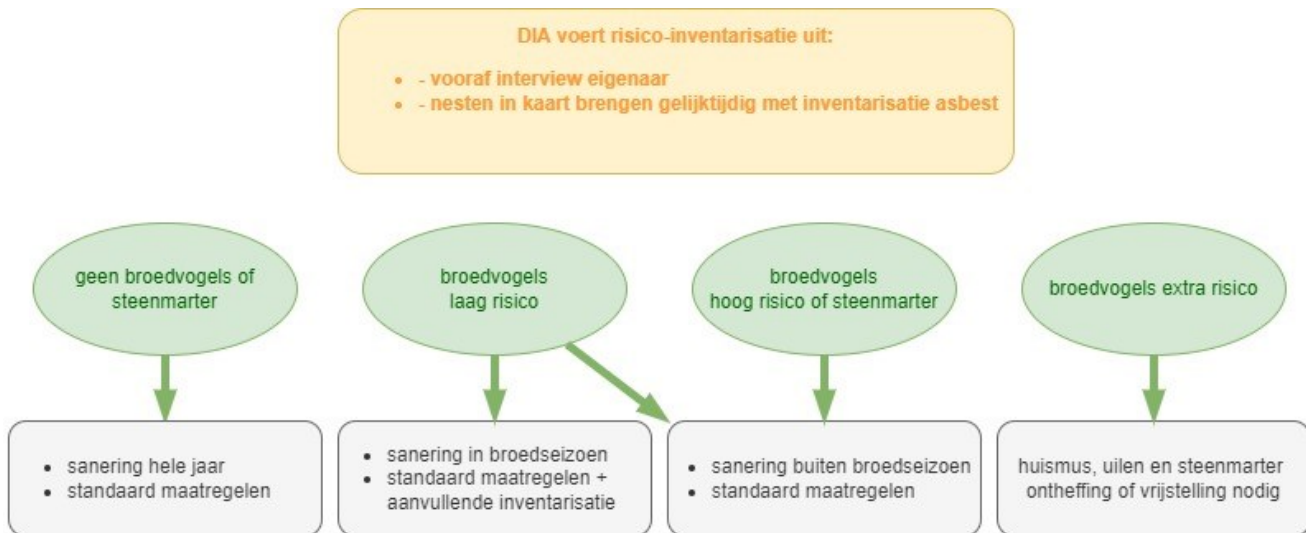
Toelichting: tot de standaardmaatregelen behoort o.a. het afdekken van een eventuele spouwmuur aan de bovenzijde (waar het dak er af gaat) om stofzuigen van tussenruimten te voorkomen en eventuele vleermuizen niet te verstoren.

Stap 7. Toezichthouder (milieu of groen) beoordeelt of de preventiecheck is uitgevoerd; zo ja, lagere toezichtprioriteit, zo nee, hogere toezichtprioriteit.

Toelichting: toezichthouders kunnen beschikken over het asbestinventarisatierapport via het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS). Daarmee kunnen zij beoordelen of de preventiecheck door een DIA is uitgevoerd. Bij twijfel kunnen zij een toezichthouder Wet natuurbescherming inschakelen.

3.2 Beslisboom

De uitkomst van de inventarisatie door de DIA kent een aantal mogelijke uitkomsten. Deze zijn in 4 categorieën onder te verdelen (zie figuur 2, beslisboom).

Figuur 2. beslisboom preventiecheck

Toelichting:

- De beslisboom is een invulling van de zorgplicht indien de beslisboom wordt toegepast en alle maatregelen zoals voorgeschreven worden uitgevoerd wordt voldaan aan de zorgplicht.
- Alle voorgeschreven maatregelen dienen te worden uitgevoerd, zo niet dan kan sprake zijn van overtreding van de wet natuurbescherming.
- Er kunnen zich situaties voordoen dat een ontheffing is vereist, dit betreft onder andere het verwijderen van vaste rust- of verblijfplaatsen zoals huismussennesten.
- Tijdens de uitvoering kunnen zich situaties voordoen waardoor een mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming ontstaat. Bij voorbeeld als er soorten aanwezig zijn die tijdens de inventarisatie niet aanwezig waren of zijn gemist. Door zorgvuldig handelen dient overtreding van de Wet natuurbescherming te worden voorkomen.

Veldformulier 1 Preventiecheck voor DIA's

Algemene gegevens

Datum preventiecheck:	
Projectnummer:	
Naam project:	
Aantal te inspecteren gebouwen	

Erftekening

Maak in het onderstaande vak een globale erftekening, Te inventariseren gebouwen nummeren. (noordpijl toevoegen)

Resultaat soorten-matrix voor de DIA			Nr Gebouw:	
<i>Kruis aan wat voor u van toepassing is, als u het niet weet, hoeft u niks in te vullen:</i>				
	(nest)kast	nest	Kenmerkende sporen	opmerkingen
Aandachtsoorten (aangetroffen sporen per soort aangeven)				
steenuil				
kerkuil				
uil onbekend				
boerenwaluw				
huiswaluw				
huismus / ringmus				
Overige soorten (soort aangeven indien mogelijk anders vermelden bij overig/onbekend)				
spreeuw				
duif				
merel / zanglijster				
overige vogelsoorten of vogelsoort onbekend				
steenmarter				
Kenmerken gebouw voor vleermuizen				
betimmering aanwezig	Ja	Nee		
spouwmuur aanwezig	Ja	Nee		
info vleermuis bij eigenaar	Ja	Nee		

Opmerkingen/bijzonderheden (indien niets aangetroffen dit hier vermelden)
--

Veldformulier 2 preventiecheck voor DIA's

Van toepassing in situaties waarbij alleen de dakplaten worden vervangen en er geen andere werkzaamheden plaatsvinden, de uitvoering maximaal 5 aaneengesloten dagen bedraagt.

Tabel 2 (bij invulveld aankruisen indien criteria van toepassing zijn)

Criteria	Gebouw-nummer	Risico niveau	Aanvullende voorwaarde
Geen nesten aanwezig		Geen risico	Standaard*
Nest uil in kast		Laag risico	Uilenwerkgroep of deskundig ecooloog raadplegen
Nest uil in gebouw (anders dan in kast)		Hoog risico	
Zwaluw en/of mus aanwezig		Hoog risico	
Verblijfplaats steenmarter waarschijnlijk		Laag risico	
Overige vogelsoorten		Laag risico	
Spouwmuur			
Betimmering			

***Standaard maatregelen** (altijd van toepassing)

- Niet schoonmaken, stofzuigen achter betimmering en in spouw.
- Eventueel aan te treffen bezette nesten mogen niet zodanig verstoord worden dat de vogels het nest permanent verlaten. In de regel betekent dit dat uitvoering pas mogelijk is nadat de jongen zijn uitgevlogen en het nest is verlaten.
- Eventueel aan te treffen bezette nesten van uil laten zitten en uilenwerkgroep raadplegen.
- Bij aantreffen soorten tijdens de uitvoering contact opnemen met het bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming (omgevingsdienst of provincie).

Geen risico: uitvoering hele jaar met standaard maatregelen

Laag risico: uitvoering hele jaar met standaard maatregelen + extra maatregelen:

Indien de uitvoering in de periode 15 maart tot 15 juli plaatsvindt dan voorafgaand aan saneringslocatie laten inventariseren door ecooloog op aanwezigheid van bezette nesten.

(Aanwezige bezette nesten mogen niet zodanig verstoord worden dat de **vogels** het nest permanent verlaten. In de regel betekent dit dat uitvoering pas mogelijk is nadat de jongen zijn uitgevlogen en het nest is verlaten. Aanwezige verblijfplaatsen van **steenmarter** met jongen mogen niet verwijderd worden. Uitvoering is pas mogelijk nadat de jongen het nest hebben verlaten.)

Hoog risico: uitvoering buiten periode 15 maart tot 1 september met standaardmaatregelen

Ontheffing

Indien nesten van uil, huismus of zwaluw niet kunnen worden gespaard bij uitvoering van de sanering is er mogelijk een ontheffing of vrijstelling nodig.

Literatuur

- De Lenne, V. Onderzoek soortbescherming en asbest dak vervanging, Eelerwoude, rapport P8543, Goor, 26 juni 2018
- Witter, E.R. Risicoanalyse asbestsanering en beschermde soorten Gelderse Vallei, provincie Gelderland, Econsultancy rapport 9782.003, versie D3, Doetinchem, 15 september 2020

Begrippen en afkortingen

Complexe sanering	Sanering waarbij naast vervanging van asbesthoudende dakbedekking ook sprake is van (gedeeltelijke) sloop.
DIA	Deskundig Inventariseerder Asbest, persoon die voldoet aan de kwaliteitseisen en daarmee bevoegd is om asbest te inventariseren. De DIA is een onafhankelijk adviseur die onafhankelijk van de overige betrokkenen opereert.
Eenvoudige sanering	Sanering waarbij alleen de asbesthoudende dakbedekking wordt vervangen. Bij een eenvoudige sanering is de preventiecheck van toepassing.
Preventiecheck	Landelijk ontwikkelde aanpak om de samenloop van asbestdakensanering met soortbescherming beter te organiseren. De preventiecheck is van toepassing bij een eenvoudige sanering waar de mogelijke effecten op soorten beperkt zijn zodat bijvoorbeeld onderzoek naar vleermuizen niet nodig is mits aan enkele basisvoorwaarden wordt voldaan. De preventiecheck kan worden uitgevoerd door een daartoe opgeleide DIA.
Programmabureau versnellingsaanpak asbestdaken sanering:	Opgericht door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om de Versnellingsaanpak asbestdakensanering te faciliteren
VOAM	Vereniging voor onderzoek en Advies Milieugevaarlijke stoffen. Brancheorganisatie voor onderzoeks- en adviesbureaus op het gebied van asbest en andere milieugevaarlijke stoffen.
Vrijstelling	Als men een verbodsbepaling uit de Wnb wil overtreden kan daarvoor een ontheffing worden aangevraagd. Met een ontheffing wordt toestemming verleend om in een specifiek geval één of meerdere verbodsbepalingen uit de wet te overtreden. Om de ontheffing te krijgen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Voor standaardsituaties die vaak voorkomen, kan ook een vrijstelling worden verleend. Indien aan de voorwaarden uit de vrijstelling wordt voldaan mag men ook de verbodsbepaling waarvoor de vrijstelling geldt overtreden. Men hoeft dan geen ontheffing aan te vragen.
Wet natuurbescherming (Wnb):	Wet die de Nederlandse natuur beoogd te beschermen en waarin de Europese regels voor bescherming van natuur zoals opgenomen in de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn geïmplementeerd. In hoofdstuk 3 van deze wet zijn de regels voor de bescherming van flora en fauna opgenomen waarin de zorgplicht is opgenomen en een aantal verboden. De wet voorziet er tevens in dat voor de verboden vrijstellingen of ontheffing kan worden verleend indien aan een aantal voorwaarden is voldaan. De artikelen die nu in de Wnb zijn opgenomen zijn nagenoeg ongewijzigd in de Omgevingswet opgenomen zodat het wettelijk kader bij inwerkingtreding van de Omgevingswet feitelijk niet wijzigt.
Zorgplicht:	In de Natuurbeschermingswet opgenomen verplichting om zorgvuldig om te gaan met in het wild levende dieren en planten. Een ieder is verplicht om bij het verrichten van handelingen met mogelijk nadelige gevolgen alles te doen wat redelijkerwijs verwacht mag worden om nadelige effecten op planten en dieren te voorkomen. Hiertoe dient onder andere geïnventariseerd te worden of planten en dieren aanwezig zijn, indien verwacht kan worden dat deze mogelijk aanwezig kunnen zijn en men een activiteit wil uitvoeren met mogelijk nadelige gevolgen.

